

דף עמדה בנושא הרחבת הגבלות על סרבני גט במאסר

חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) (תיקון – הגבלות על סרבני גט במאסר כפייה)

רקע

על פי החוק במדינת ישראל, רשאי בית דין רבני להורות על כליאת אדם המסרב לגרש את אשתו. ישנן עילות בהלכה המאפשרות כפיית גט וישנן עילות המביאות את בית הדין להגדיר שיש רק מצווה לגרש ללא כפייה, נציין שקיימת אפשרות הלכתית להטיל עונש מאסר גם על סרבני גט שעל פי ההלכה לא ניתן לכפות עליהם נתינת גט.

הרחבת הסנקציות כנגד סרבני גט

בשנת תשנ"ה חוקקה מדינת ישראל חוק המרחיב את מגוון הסנקציות שניתנות בידי בית הדין כנגד סרבני גט, בהתאם לשיקול הדעת של בתי הדין. כתבו על כך הרב שלמה דיכובסקי והרב ציון בוארון באחד מפסקי דינם: "במשך מאות בשנים, אם לא למעלה מכך, היו בתי הדין הרבניים ברוב תפוצות הגולה מוגבלים מאד ביכולתם לפעול נגד סרבני גט שניתן נגדם פסק דין לגירושין, יהיה זה בגדר המלצה, מצווה, חובה או כפיה לגרש. חוסר האונים הזה הביא בצדו לצמצום מסוים של השיח ההלכתי בכל הקשור לדרכים העומדות בפני בתי הדין להביא לאכיפת פסקי דין לגירושין על פי ההלכה".

בימים אלו מונחת על שולחן הכנסת הצעה לתיקון החוק (חוק בתי דין רבניים - קיום פסקי דין של גירושין). מטרת הצעה להרחיב את סמכויות בתי הדין הרבניים כך שיוכלו להורות על הגבלות לסרבני גט הנמצאים במאסר כפייה וממשיכים לעמוד בסירובם. בין השאר מוצע להגביל שיחות טלפון של הכלוא לשיחות קצרות לבני משפחה מקרבה ראשונה ולעורך דינו או טוען רבני מטעמו. נוסף על כך, מוצע לאפשר הגבלת שהייה באגף תורני וקבלת אוכל ברמת כשרות "מהדרין", מטעם שהאסיר, שאינו מציית לפסק הלכה מטעם הרבנות הראשית, אינו מתאים לקבל את התנאים הניתנים לאסירים המקיימים אורח חיים דתי.

גט מעושה

הצעת החוק לפגיעה בזכויות האסיר, על ידי שלילת שיחות טלפון ושליחת שהות באגף התורני, אינן מוגדרות כפייה על גט. סנקציות אלו ידועות בשם ההלכתי שלהם- 'הרחקות רבנו תם' והן מיושמת הלכה למעשה בבתי דין רבניים.

מקור הדברים בדברי הרמ"א ז"ל באבן העזר (סימן קנד סעיף כא): "כל מקום שאין כופין בשוטים... יכולין לגזור על כל ישראל שלא לעשות לו שום טובה או לישא וליתן עמו או למול בניו או לקברו, עד שיגרש. ובכל חומרא שירצו בית דין יכולין להחמיר בכהאי גוונא, ומלבד שלא ינדו".

טעם הדבר מובא בפסק דין של בית הדין באשקלון: "אף במקום שגם לפי בית הדין אין על הבעל חיוב לגרש, מכל מקום יש להטיל על הבעל את ההגבלות הבאות מכוח חוק בתי הדין הרבניים, ובכללם עיכוב יציאה מהארץ, שלילת דרכון אישי, שלילת רישיון הנהיגה, איסור החזקת או פתיחת חשבון בנק, והפיכתו ללקוח מוגבל במיוחד, וכן עשו מעשה. הגבלות אלו הקבועות בחוק, אף שהן לוחצות את הבעל לגרש את אשתו אינן נחשבות כפייה, וזאת מאחר שהגבלות אלו אינן בהן כפייה ישירה בגופו או בממונו, אלא ננקטות כתוצאה מהחלטה של הציבור שלא להיטיב עם מי שבית הדין קבע שהוא נוהג שלא כשורה ומעגן את אשתו".

סיכום

הסנקציות המוצעות בחוק אינן נחשבות "כפייה על גט" וחלקן כבר מיושמות בבתי הדין הרבניים, כמו כן חזקה על בתי הדין הרבניים שישתמשו בהם רק בהתאם להלכה. הרחבת סמכויות זו תאפשר לבתי הדין הרבניים להתמודד עם סרבני גט שכבר נשללו מהם כל זכויותיהם והם ממשיכים לעמוד בסירובם ולעגן את נשותיהן, ולכן זוהי הצעה מבורכת ויש לתמוך בה.